

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено
Завідувач кафедри

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)
«__» _____ 2015 р.

Дипломна робота
освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему: Експресивна функція публічної ораторської промови та її відтворення у перекладі

Виконав (-ла): студент (-ка) 5 курсу, групи ЛА-41с

Кравчук Ірина Вадимівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Керівник завід. кафедри ТППАМ, доц., канд. філол. наук, Глінка Н.В.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (підпис)

Консультант _____ ст. викл. Бондаренко Т.Б. _____
(назва розділу) (вчене звання, прізвище, ініціали) (підпис)

Рецензент _____ _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) (підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань
Студент _____
(підпис)

Київ – 2015 року

ВСТУП

Людина почала цікавитися мовою, ще як усвідомила себе людиною. Не існує сфери, релігії, де не були б зазначені її питання. Мова є важливим чинником у соціумі, бо ще з виникненням етнічної диференціації, вона була знаряддям і об'єктом ідеологічної боротьби.

Ораторське мистецтво виникло разом з появою людства. Дар слова як найкращий засіб відбиття різноманітних процесів внутрішнього світу людини, як могутня зброя підкорення однієї людини іншою, як засіб спілкування за своєю суттю став одним з головних факторів становлення людини. Спочатку це підкорення однієї людини було підсвідомим, у вигляді звертання з проханням або прямим виявом своїх потреб. З розвитком суспільства виникла постійна потреба у слові, що має на меті переконувати. Із розвитком поділеного на класи суспільства, ораторське мистецтво стало невід'ємною частиною політики, тобто інтегрованої системи внутрішніх та міждержавних суспільних зв'язків. Таким чином, з'явилась і почала розвиватися така наука, як риторика.

Актуальність даного дослідження зумовлена необхідністю вивчення і опису специфіки мовних засобів, що функціонують в текстах особливого формату, а саме в публічних промовах, у зв'язку із збільшеною роллю ідеологічної, а особливо, політичної інформації у сучасному суспільстві. А також, необхідність у висвітленні перекладацьких засобів при відтворенні експресивного потенціалу сучасних зразків жанру політичної промови.

Ораторське мистецтво сприймається не стільки як наука про красномовство, а як наука про мовну доцільність, про осмислену і коректну мовну діяльність. Ораторське мистецтво означає не просто "говоріння", майстерність проголошення промови, а мову як соціальну дію, більше того — як взаємодію між мовцями.

Об'єктом виступають ораторські промови англійською та українською мовами.

Предметом дослідження є відтворення у перекладі експресивної функції публічної ораторської промови.

Метою роботи є дослідження публічних ораторських промов, визначення їх видів, призначення та функціональних параметрів. Відтворення та визначення оптимальних мовних засобів експресії у політичних промовах під час перекладу.

Для досягнення поставленої мети необхідно визначити **завдання** дослідження:

- ознайомитись з поняттям «ораторська промова»;
- проаналізувати види публічної ораторської промови та сфери її застосування;
- зазначити характерні ознаки публічної промови;
- розглянути лексичні та стилістичні особливості промов на прикладі соціально-політичних текстів;
- розглянути експресивну функцію та засоби публічної ораторської промови;
- здійснити структурно-семантичний аналіз перекладу даних засобів.

Методами даного дослідження є:

- 1). аналітичний
- 2). порівняння і співставлення
- 3). описовий
- 4). елементи кількісного аналізу

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до них, загальних висновків та списку використаних джерел.

Наукова новизна полягає в тому, що дослідження проводиться на основі комплексного перекладознавчого аналізу способів відтворення мовних засобів експресії, з урахуванням прагматичного потенціалу авторського тексту.

Теоретичне значення полягає у подальшому вивченні засобів відтворення експресивної функції у публічній ораторській промові та в тому, що результати є частковим внеском до теорії перекладу.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані у перекладознавчій практиці.

Структура роботи складається зі вступу трьох розділів, загальних висновків, резюме англійською мовою, додатків, що містять 270 одиниць, списку

використаної літератури, що нараховує 50 найменування. Основна частина роботи складає 66 сторінок, загальний обсяг 104 сторінки.

У **вступі** обґрунтовується актуальність дослідження; визначається мета, завдання, методи, об'єкт, предмет; матеріали дослідження; зазначається наукова новизна роботи та практичне значення отриманих результатів, окреслюється структура дослідження.

Перший розділ роботи присвячено поняттю публічної ораторської промови, її лінгвістичним особливостям, видам та композиції. Також розглядається публічна ораторська промова в дискурсному аспекті.

У **другому розділі** розглянуто поняття категорії експресивності, її засоби вираження в публічній промові, а саме: лексичні, фразеологічні, граматичні та стилістичні. Також приділяється увага експресивній функції в перекладацькому аспекті.

У **третьому розділі** проаналізовано ілюстративний матеріал та визначено особливості відтворення експресивної функції публічної ораторської промови при перекладі.

У **загальних висновках** підбиваються підсумки проведеного дослідження

У **додатках** подано засоби відтворення експресивності в публічній ораторській промові, класифіковані за способом перекладу.

SUMMARY

The work is devoted to research of public oratory speech, expressive concept and means of reproduction in translation.

The concept of expressive emotion associated with the emotional, but it is wider at all, and includes also assessment and intensity. Different units of language can be Expressive charged, despite of their affiliation to a particular language system (stylistic, phraseology, lexical).

In order to fulfill the purpose of research, above all, we have defined the concept of public oratorical speech and its linguistic features, types and composition of oratorical speeches, their scope.

In the second section, we identified means of expression, namely, stylistic, phraseology and lexical. Identified areas of use and features. Also expressive category was considered in the translator 's aspect.

In the third section, we engaged a translation and analysis of lexical units, which were selected texts from social and political discourse.

During our research we found that most of the applicable translation transformations pose minimal differences between the original source and target text, almost retain the original expressive charge thanks to reproduce a linguistic connotations means of expression of speech. Used interpreter method to playback semantics expressive component largely depends on the functional load. No less significant are the methods for describing expressive potential and multi-level linguistic resources.

Some translation solutions containing multiple stylistic modifications. The study also observe the use of grammatical transformations caused by the rules of construction of the sentences in the target language, language differences in the supply of thematic elements and traditions sentence broadcasting.

The study of linguistic material showed that in the translation of speeches of modern English-speaking politicians used mainly following types of lexical and grammatical transformations, lexical-semantic replacement (specification, generalization); equivalent translation, calking, trans coding and method of assimilation.

Also the analysis of the material shows that the texts of the English political discourse use a broad range of expressive means. It is obvious that the emotional imagery and broadcasting is a specific feature of texts of political discourse, which is implemented through the use of tools and stylistically different levels.

For analyzing of 270 means of expressiveness, was used 10 ways of translation: calking - 98 units (36.3%); translation equivalent - 70 units (26%); assimilation method - 50 units (18.5%); descriptive translation - 15 units (5.5%); transcoding - 14 units (5.2%); grammatical replacement - 6 units (2.2%); specification - 4 units (1.5%); generalization - 4 units (1.5%); descriptive paraphrase - 3 units (1.1%); method of direct connection - 1 unit (0.4%) and a combination of several techniques - 5 units (1.8%).

Thus, all tasks of our research have been successfully performed.

ЗМІСТ

ВСТУП 4

РОЗДІЛ 1. ПУБЛІЧНА ОРАТОРСЬКА ПРОМОВА ТА ЇЇ ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ 7

1.1. Концептуальні підходи до визначення поняття публічної ораторської промови 7

1.2. Публічна ораторська промова в дискурсному аспекті 8

1.3. Види ораторських промов та сфери їх застосування 10

1.4. Композиція публічної ораторської промови 14

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I 16

РОЗДІЛ 2. ЕКСПРЕСИВНІСТЬ ТА ЇЇ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ У ПУБЛІЧНИХ ПРОМОВАХ НА ПРИКЛАДІ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ 17

2.1. Категорія експресивності в перекладознавчому аспекті 17

2.2. Лексичні засоби вираження експресивності в текстах соціально – політичних промов 21

2.3. Фразеологічні засоби вираження експресивності в текстах соціально – політичних промов 24

2.4. Граматичні засоби вираження експресивності в текстах соціально – політичних промов 25

2.5. Стилїстичні засоби вираження експресивності в текстах соціально – політичних промов 28

2.6. Полїтична промова як об'єкт застосування перекладацьких стратегій 32

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОЇ ФУНКЦІЇ ПУБЛІЧНОЇ ОРАТОРСЬКОЇ ПРОМОВИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ37

3.1. Шляхи відтворення стилїстичних засобів вираження експресивності 38

3.2. Шляхи відтворення фразеологічних засобів вираження експресивності 46

3.3 Шляхи відтворення лексичних засобів вираження експресивності	52
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III	61
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	63
SUMMARY	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67
Додаток А Класифікація стилісичних засобів відтворення експресивності за способом перекладу	74
Додаток Б Класифікація фразеологічних засобів відтворення експресивності у перекладі	92
Додаток В Класифікація лексичних засобів відтворення експресивності за способом перекладу	97
Додаток Г Кількісно-відсотковий аналіз проведеного дослідження	104